

**Załącznik nr 3. Procedura służąca do włączania
postanowień KPON do praktyki wdrażania programów**

Analiza obszarów wsparcia programu w zakresie powiązań z KPN

Co do zasady, w każdym programie KPN stosuje się w pełnym zakresie, niemniej każda IZ powinna wskazać także konkretne artykuły¹ KPN adekwatne do wsparcia przewidzianego w programie.

Należy zwrócić uwagę, że w szczególności w ramach powyższych obszarów wsparcia w programie będą podejmowane działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Równość szans w ramach programu będzie również zagwarantowana na poziomie programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu.

Wskazane artykuły KPN zostaną uwzględnione w umowach o dofinansowanie projektów.

Przestrzeganie prawodawstwa i norm w zakresie dostępności

Wszystkie wnioski o dofinansowanie projektów w programie będą oceniane na etapie oceny na podstawie kryteriów wyboru projektów w zakresie ich zgodności z prawami i wolnościami określonymi we wskazanych w programie artykułach KPN. Jeżeli podczas oceny wniosku osoby ją przeprowadzające zidentyfikują zagrożenie dla któregośkolwiek z ww. praw i wolności, będą zobowiązane do zgłoszenia swoich zastrzeżeń i uwag, a następnie do skierowania wniosku do uzupełnienia/poprawy lub dokonania negatywnej oceny².

Ponadto instytucje zaangażowane we wdrażanie programu oraz beneficjenci będą zobowiązani do stosowania standardów dostępności dla polityki spójności 2021–

¹ Zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce odnośnie spełnienia warunku podstawowego dotyczącego KPN wstępna analiza KPN wskazuje, że zakres wsparcia programów może dotyczyć w szczególności kwestii praw ujętych w art. 5–9, art. 12, art. 16, art. 19–21 i art. 24–30 KPN. Jednocześnie każda IZ jest zobowiązana wskazać konkretne artykuły KPN, po przeprowadzeniu analizy ich adekwatności do zakresu wsparcia danego programu.

² W zależności od przyjętego w programie podejścia do oceny projektów.

2027 dla wybranych kategorii inwestycji współfinansowanych w ramach funduszy unijnych.

Opis procedury zgłaszania podejrzeń o niezgodności projektów/operacji lub działań związanych z wdrażaniem programu (...) z KPON

Opracowano jednolitą, ramową procedurę do stosowania na poziomie każdego z programów finansowanych ze środków funduszy unijnych. Procedura, w odniesieniu do programów współfinansowanych z EFRR, EFS+, FS, FST, przewiduje właściwe działania realizowane przez Rzecznika Funduszy Europejskich, powołanego w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej oraz odpowiednich rzeczników na poziomie województw. W przypadku programów współfinansowanych z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW³ realizacja tych działań będzie zapewniona w ramach właściwych struktur zarządzania ww. programami (szczegóły na temat rozwiązań wprowadzonych w tych programach znajdują się odpowiednio w rozdziale VII i VIII samooceny spełnienia horyzontalnego warunku podstawowego⁴).

W odniesieniu do projektów realizowanych w ramach programu będzie obowiązywać następująca procedura zgłaszania podejrzeń o niezgodności projektów (operacji) z KPON:

- 1) W przypadku projektów realizowanych na podstawie zawartej umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu podjętej przez IP, IW lub IZ:
 - a) podejrzenia o niezgodności z KPON projektu (operacji) lub działań beneficjenta związanych z realizacją projektu są zgłaszane do IP/IW/IZ w formie pisemnej⁵ (np. przez uczestnika projektu/ostatecznego odbiorcę). Po

³ EFMRA – Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, FAMI – Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, FBW – Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, IZGW – Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

⁴ Dokument „[Samoocena spełnienia warunku Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce](#)” opracowany przez MFIPR. Warunek został uznany za spełniony przez KE w dniu 28 lutego 2024 r.

⁵ Lub innej – jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

otrzymaniu zgłoszenia IP/IW/IZ analizuje je i podejmuje czynności wyjaśniające, adekwatne do zakresu zgłoszenia, m.in.: gromadzi dokumentację, wzywa beneficjenta do przedstawienia wyjaśnień. W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie artykułów KPON, IP/IW/IZ powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie, tj. zgłoszenia skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich⁶, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu. W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, IP/IW/IZ zawiadamia także właściwe organy ścigania oraz IZ⁷.

IP/IW/IZ informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji;

- b) podejrzenia o niezgodności z KPON projektów (operacji) realizowanych przez IP/IW lub działań IP/IW związanych z wdrażaniem programu są zgłaszane w formie pisemnej⁸ bezpośrednio do IZ (np. przez beneficjenta, uczestnika projektu, ostatecznego odbiorcę). Po otrzymaniu zgłoszenia IZ analizuje, czy dane zdarzenie może mieć znamiona naruszenia KPON i ustala, czy posiada wszystkie niezbędne informacje do przeanalizowania sprawy. IZ zwraca się z prośbą do IP/IW o przedstawienie stosownych wyjaśnień, w uzasadnionych przypadkach wszczyna kontrolę w IP/IW.

W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie artykułów KPON, IZ powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie, tj. zgłoszenia skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub

⁶ Zgłoszenie do Rzecznika Praw Obywatelskich odnoszące się do wnioskodawcy/beneficjenta możliwe jest tylko w przypadku gdy jest on podmiotem publicznym, ze względu na właściwość tego organu.

⁷ Dotyczy zgłoszeń przekazanych przez IP i IW.

⁸ Lub innej – jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

sądu. W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, IZ zawiadamia także właściwe organy ścigania.

- 2) IZ informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji. Podejrzenia o niezgodności z KPON projektów (operacji) realizowanych przez IZ lub działań IZ związanych z wdrażaniem programu są zgłaszane w formie pisemnej⁹ do Rzecznika Funduszy Europejskich (np. przez beneficjenta, uczestnika projektu, ostatecznego odbiorcę).

W przypadku otrzymania zgłoszenia podejrzenia o niezgodności projektów lub działań IZ, Rzecznik Funduszy Europejskich analizuje zgłoszenie, a następnie w celu ustalenia czy prawo/wolność określone w KPON, pomimo deklaracji we wniosku o dofinansowanie projektu, nie są respektowane, zwraca się z prośbą do IZ o przedstawienie stosownych wyjaśnień. Po przeanalizowaniu zgłoszenia, Rzecznik Funduszy Europejskich przedstawia IZ wnioski z analizy.

W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie artykułów KPON, Rzecznik Funduszy Europejskich powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie, tj. zgłoszenia skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu.

W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, Rzecznik Funduszy Europejskich zawiadamia także właściwe organy ścigania.

Rzecznik Funduszy Europejskich informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji.

- 3) W przypadku przekazania przez KE zgłoszenia podejrzenia niezgodności projektu (operacji)/działań z KPON, które wpłynęło do KE, IZ lub Rzecznik Funduszy

⁹ Lub innej – jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

Europejskich¹⁰ analizuje, czy dane zdarzenie może mieć znamiona naruszenia KPON i ustala, czy posiada wszystkie niezbędne informacje do zbadania sprawy. W celu ustalenia czy prawo/wolność określone w KPON, pomimo deklaracji we wniosku o dofinansowanie projektu, nie są respektowane, IZ/Rzecznik Funduszy Europejskich zwraca się z prośbą do IZ/IP/IW o przedstawienie stosownych wyjaśnień.

W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie artykułów KPON, Rzecznik Funduszy Europejskich powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie, tj. zgłoszenia skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu.

W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, Rzecznik Funduszy Europejskich zawiadamia także właściwe organy ścigania.

Rzecznik Funduszy Europejskich informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji.

- 4) Zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności projektów (operacji)/działań z KPON będą rozpatrywane w terminie 2 miesięcy od dnia ich wpływu do właściwej do ich rozpatrzenia instytucji. W uzasadnionych przypadkach, będzie istniała możliwość wydłużenia tego terminu, o czym będzie informowany podmiot/osoba składająca zgłoszenie.
- 5) Z uwagi na konieczność zapewnienia interesu faktycznego w zgłaszaniu podejrzeń o niezgodności projektów (operacji)/działań z KPON (tj. musi istnieć podstawa faktyczna dla danej osoby do złożenia zgłoszenia podejrzeń o niezgodność – np. konieczność zrealizowania swojego uprawnienia lub obowiązku), umożliwia się zgłoszenia tylko osobom z niepełnosprawnością lub ich przedstawicielowi ustawowemu (np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych).
- 6) Jednocześnie, każdy inny podmiot/osoba – w tym również organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności lub równego traktowania – będą

¹⁰ Rzecznik Funduszy Europejskich analizuje zgłoszenia podejrzeń o niezgodność projektów (operacji) realizowanych przez IZ lub działań IZ z KPON. W pozostałych przypadkach zgłoszenia analizuje IZ.

mogły poinformować beneficjenta/IW/IP/IZ o zauważonych problemach, nieprawidłowościach czy błędach związanych ze stosowaniem przepisów KPON w związku z realizacją projektu (operacji)/wdrażaniem programu. Obowiązkiem tych podmiotów będzie analiza/rozpatrzenie przedstawionej informacji i podjęcie odpowiednich kroków zmierzających do jej uwzględnienia lub odrzucenia – w zależności od stanu faktycznego.

Opis procedury raportowania KM o przypadkach niezgodności z KPON i o zgłoszeniach podejrzeń dotyczących niezgodności z KPON działań współfinansowanych z FE

IZ jest zobowiązana do przygotowania zbiorczej informacji o zgłoszeniach dotyczących podejrzenia niezgodności projektów (operacji) lub działań z KPON oraz o przypadkach niezgodności z KPON, która raz do roku będzie przedstawiana KM. Informacja ta będzie uwzględniała zarówno informacje przekazane przez KE, zgłoszone do IP/IW oraz IZ, jak i do Rzecznika Funduszy Europejskich (z uwzględnieniem informacji pochodzącej od Rzecznika Praw Obywatelskich), który będzie zobowiązany do przekazania informacji o zgłoszeniach wpływających do tej instytucji do dnia 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym.

KM będzie informowany o charakterze oraz liczbie zgłoszeń i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z przepisami KPON, ich statusie oraz o tym, jakie działania zostały podjęte przez właściwe instytucje w związku z ich wystąpieniem, jakie podjęto działania naprawcze/prewencyjne w celu uniknięcia powtórzenia się takich sytuacji w przyszłości.

W przypadku uzyskania przez KM informacji o powtarzających się naruszeniach istotnych z punktu widzenia realizacji programu i mających związek z podejrzeniami o niezgodność projektów/operacji/działań z KPON, członkowie KM będą mogli:

- a) powołać grupę roboczą, która zajmie się tym zagadnieniem. Efektem pracy grupy będzie materiał obejmujący:
 - i. wyniki przeprowadzonej analizy;
 - ii. rekomendacje służące wykluczeniu powtarzalności zidentyfikowanych naruszeń;
 - iii. sposób oceny podjętych działań naprawczych.

Opracowany materiał będzie następnie kierowany na najbliższe obrady KM. Finalna wersja dokumentu, zatwierdzona przez KM, zostanie przekazana przez IZ do instytucji, u której stwierdzono naruszenie;

- b) zawnioskować do IZ o zlecenie ekspertyzy obszarów, w których mogło dojść do powtarzających się naruszeń na poziomie programu. Wniosek o przeprowadzenie ekspertyzy powinien zawierać proponowany zakres ekspertyzy;
- c) zawnioskować do IZ o przeprowadzenie specjalnych szkoleń dla instytucji/beneficjentów/potencjalnych beneficjentów związanych z przestrzeganiem KPON. Wniosek o przeprowadzenie szkolenia powinien zawierać proponowany zakres szkolenia;
- d) przekazać pod obrady KM rekomendacje wypracowane w drodze konsultacji z reprezentowanymi środowiskami.

Opis działań informacyjnych/świadczeniowych związanych z przestrzeganiem KPON skierowanych do instytucji/beneficjentów zaangażowanych we wdrażanie programu¹¹

Ponieważ wymóg spełniania warunku dotyczącego KPON odnosi się w swej treści do kwestii powszechnie znanych, wynikających również z prawa krajowego, konieczne będą przede wszystkim działania świadomościowe ukierunkowane na fakt istnienia tego warunku i konieczność jego przestrzegania na każdym etapie realizacji programów. Stąd szczególnie istotne będzie zwracanie uwagi potencjalnym beneficjentom oraz instytucjom w systemie wdrażania programu w pierwszych latach jego realizacji na konieczność przestrzegania obowiązków wynikających z KPON. W zależności od zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie, IZ zorganizuje szkolenia lub spotkania informacyjne, w którym wezmą udział pracownicy IZ oraz IP, dotyczące obowiązków wynikających z przepisów KPON, a IP przeprowadzi tożsame szkolenia dla IW¹². W zależności od potrzeb, analogiczne spotkania lub szkolenia będą

¹¹ Niniejszy fragment może zostać uzupełniony przed daną IZ o propozycję innych działań z zakresu informacji i promocji.

¹² W zależności od przyjętego systemu wdrażania w danym programie.

organizowane przez IP/IW/IZ dla potencjalnych beneficjentów przy okazji ogłaszania naborów.

Dodatkowo beneficjenci zostaną zobligowani do informowania uczestników projektów/ostatecznych odbiorców o możliwości zgłaszania podejrzenia o niezgodności projektów (operacji) lub działań beneficjenta z KPON do IP/IW/IZ.

Ponadto na stronach internetowych IZ/IP/IW zostaną zamieszczone informacje dotyczące potrzeby przestrzegania przepisów KPON na każdym etapie wdrażania programu, a zwłaszcza w ramach realizacji projektów.

W celu spełnienia obowiązku informacyjnego w zakresie zgłaszania podejrzeń o niezgodności z KPON procedury zostaną zamieszczone m.in. na stronie internetowej programu.